

Podkladem pro sestavení tohoto příspěvku byl anglický překlad (převzatý z internetu) článku uveřejněného v deníku čínské Národní osvobozené armády v roce 1995 (Liberation Army Daily, June 13 and June 20, 1995) jehož autory byli plukovníci Wang Baocun a Li Fei, působící v Akademii vojenských věd, Peking. Čínský článek neobsahuje žádné údaje týkající se čínských programů v oblasti informační války, avšak dokazuje, že Číňané věnují velkou pozornost rozvoji ozbrojených sil západních států a mají o něm dobrý přehled.

Čínští autoři uvádějí definici informační války podle jejího pojetí v USA: „Informační válka je prostředkem ozbrojeného zápasu zaměřeným na získání rozhodující vojenské převahy a určeným pro kontrolu a využití informace.“

Dále uvádějí názory USA na **podstatu informační války**. Jde o:

- ☐ získávání zpravodajských údajů o nepřátelských vojenských, politických, ekonomických a kulturních „cílech“ (targets) a zabraňování nepříteli získávat zpravodajské údaje o našich vlastních podobných cílech (objectives),
- ☐ ničení anebo rušení nepřátelského systému velení, řízení, spojení a průzkumu a ochrana vlastního systému velení, řízení, spojení a průzkumu,
- ☐ zajištění vlastního využívání kosmické informace a zabraňování nepříteli využívat kosmickou informaci,
- ☐ vytváření uceleného systému zpracování dat, který zahrnuje vše od zjištění dat pomocí senzorů po vedení palby,
- ☐ vytvoření mobilní a pružné báze informačních a zpravodajských dat,
- ☐ používání simulačních prostředků pro pomoc velitelům při rozhodování.

Čínská definice informační války zní takto: „Informační válka znamená bojové operace v situaci vysoce technického bojiště, při nichž obě strany používají prostředky, vybavení anebo systémy informační technologie v zápase o získání, ovládání a používání informace. Informační válka je bojem zaměřeným na uchopení iniciativy na bojišti, vedeným digitalizovanými jednotkami (digitalized units), jako hlavními bojovými silami, přičemž zmocnění se informace, ovládání a využívání informace jsou jeho podstatou a všechny druhy informační výzbroje (chytré zbraně – smart weapons) a systémů jsou jeho hlavními prostředky. Informační válka je bojem v oblasti palebného úderu a operačního velení pro získávání informace a proti získávání informace (acquisition and anti-acquisition) pro umlčení (suppression, neutralization), pro klamání a protiklamání a pro zničení a proti-zničení informace a informačních zdrojů.“

Informační válka má jak úzký, tak široký smysl. **Informační válka v úzkém smyslu** odpovídá americké „informační válce na bojišti“ (battlefield information warfare). Je definována jako souborné používání, se zpravodajskou podporou, vojenského klamání, operačního utajení, psychologického boje, elektronického boje a skutečného ofenzivního zničení celého nepřatel-

ského informačního systému, včetně personálu, jako narušení nepřátelského toku informací, aby byla ovlivněna, oslabena a zničena nepřátelská schopnost velení a řízení, a to při ochraně vlastní schopnosti velení a řízení před ovlivněním podobnými nepřátelskými akcemi.

Důležitou podstatu informační války v úzkém smyslu tvoří pět hlavních prvků a dvě všeobecné oblasti. K pěti hlavním prvkům patří:

- ❑ rozsáhlé ničení, používání účinných zbraní ke zničení nepřátelských velitelství, velitelských stanovišť a informačních středisek velení a řízení (C2),
- ❑ elektronický boj, používání elektronických prostředků rušení anebo používání protiradiačních zbraní pro útok na nepřátelské systémy pro získávání informací a zpravodajských údajů, jako jsou spojovací prostředky a radary,
- ❑ vojenské klamání, používání operací, jako jsou taktické léčky (klamné útoky) k oslepení nebo oklamání nepřátelských systémů pro získávání zpravodajských údajů,
- ❑ operační utajování (operational secrecy), používání všech prostředků pro zachování utajení a pro zabránění nepříteli získávat zpravodajské údaje o našich operacích,
- ❑ vedení psychologické války, používání televize, rozhlasu a letáků k podryvání vojenské morálky protivníka.

Dvěma všeobecnými oblastmi jsou ochrana informací (obrana) a informační útok (ofenziva). **Informační obrana** znamená zabránit zničení vlastních informačních systémů a zajištění, aby tyto systémy mohly plnit svou normální funkci. V budoucích válkách se klíčová informace a informační systémy stanou „bojovými prioritami“ a klíčovými cíli nepřátelského útoku.

Informační ofenziva znamená útok na nepřátelské informační systémy. Její cíle jsou: zničení nebo rušení nepřátelských zdrojů informace, ničení nebo oslabování nepřátelské schopnosti velení a řízení a narušení celého nepřátelského operačního systému. Klíčovými cíli informační ofenzivy jsou nepřátelské velení a řízení, koordinace, zpravodajství a globální informační systémy. Úspěšná informační ofenziva vyžaduje splnění tří předpokladů:

- ❑ schopnost porozumět nepřátelským informačním systémům a vytvoření příslušného systému báze dat,
- ❑ mít rozmanité a účinné prostředky útoku,
- ❑ vyhodnocení bojového poškození napadených cílů (BDA – battle damage assessments).

Informační válka v širokém smyslu znamená válku ovládanou informací, v níž digitalizované jednotky používají informační (chytré) vybavení. Zatímco válka byla vždy spojena s informací, pouze tehdy, když je válka ovládána informací, se stává skutečnou informační válkou. Informační válka v širším slova smyslu má mnoho projevů, a to:

❑ Vedení války pomocí **počítačových virů** (computer virus warfare). Zatímco hlavními zbraněmi 20. století byly tanky, hlavní zbraní 21. století bude počítač. V budoucích válkách se operace proti nepřátelským počítačům stanou klíčovým typem informační války. To bude znamenat válku pomocí počítačových virů. Počítačové viry jsou speciální softwarové programy, které mohou změnit nebo zničit normální pracovní programy počítače. Jsou charakterizovány nesnadným zjištěním, rychlým šířením, dlouhodobou latencí a aktivním a nepřetržitým pronikáním. Mohou vážně narušit systém velení, řízení, spojení a průzkumu, chytré zbraně

a bojový potenciál. Některé země nyní zvažují vytvoření jednotek pro válku pomocí počítačových virů (computer virus warfare platoons).

- ❑ **Přesné vedení války** (precision warfare). Zavedení chytrých zbraní mělo vést ke vzniku přesného vedení války. Přesné vedení války znamená přesnost průzkumu a včasné výstrahy, přesnost přenosu informace, přesnost velení a koordinace, přesnost zjištění postavení, přesnost úderů na cíle a přesnost zjištění škod. Přesné vedení války je charakterizováno menším rozsahem ničení a nižšími ztrátami, menší „mlhou války“ (combat fog), menším počtem jednotek, menším rozsahem logistiky a vyšší mobilitou vojsk.
- ❑ Vedení boje pomocí **prostředků se sníženými demaskujícími příznaky** (stealth warfare). Letadla, lodě, tanky a rakety se sníženými demaskujícími příznaky ovládnou bojiště budoucnosti. V budoucích válkách, když zjištění cíle bude znamenat jeho okamžité vyřazení, bude boj střetáváním mezi prostředky „stealth“ a jejich „detektory“. Proto bude boj mezi prostředky stealth a prostředky „kontra-stealth“ na bojišti nejen samostatným a důležitým druhem boje, ale bude veden také velmi intenzivně.

Charakteristiky informační války

Zatímco informační válka v pravém slova smyslu nebyla na bojišti dosud vedena, opakovaná taktická cvičení a simulovaný výcvik armád západních zemí (Spojených států), jakož i (první) válka v Perském zálivu umožnily zjistit určité charakteristiky informační války:

- a) **Přehlednost bojiště** (battlefield transparency). Zatímco „mlha války“, která byla obvykle velkým problémem působícím bojovým velitelům potíže, pro digitalizované jednotky je bojiště přehledné, transparentní. Všechny bojující jednotky budou dobře znát situaci na bojišti ve dne i v noci a budou schopny jasně vidět na stínítkách svých počítačových terminálů stanoviště, postavení, soustředění a pohyby jak vlastní tak nepřátelské. Přehlednost budoucích válek bude „kvantitativním krokem výše ve srovnání s válkou v Perském zálivu“.
- b) Přehlednost bojiště bude výsledkem **digitální technologie** (digitalized technology). Digitální technologie může přenášet průzkumové údaje na bojišti velitelům rychle, přesně, bez ovlivnění rušením a v grafické a textové formě. Digitální kamery průzkumných letadel mohou v reálném čase vysílat snímky na vzdálené operační středisko velení. Jednotky na frontě mohou pomocí digitálních infračervených zaměřovačů zjistit pohyby více než 100 tanků a okamžitě je hlásit svým nadřízeným pomocí digitálního informačního vybavení. Digitální technologie může měřit vzdálenosti zjištěného nepřítele, zvýšit možnosti zpracování informace a vysílat průzkumové údaje v reálném čase všem, i malým jednotkám a dokonce jednotlivým vojákům tak, že všichni mají stejnou informaci.
- c) **Všeobecná koordinace** (overall coordination) je další charakteristikou informační války. Vytvoření bojové informační „superdálnice“ bude znamenat, že všechny operační systémy jako bojové síly, jednotky bojové podpory a jednotky logistické podpory, jakož i operační funkce jako je průzkum, velení, řízení a spojení a údery budou propojeny do jediného organického celku. Koordinované akce všech jednotek tohoto celku mohou zvýšit bojovou účinnost. Například koordinovaná palebná síla může zvýšit účinnost palebného úderu, letecké a pozemní senzory zjistí činnost nepřátelských

cílů, což je okamžitě zobrazeno na stínicích pro potřebu bojového operačního střediska, přičemž globální polohový systém přesně zjistí souřadnice nepřátelského cíle. Systém pro udávání cílů potom přidělí vhodné cíle palebným prostředkům, které jsou pro přepad nejvhodnější.

- d) **Operace v reálném čase** (operations in real time). Reálný čas je definován jako čas posuzování určité události, jenž je téměř totožný s časem, v němž událost nastala. Operace v reálném čase znamenají okamžitou reakci na všechny události probíhající na bojišti mezi naší stranou a nepřítelem a zahrnují přijetí protiopatření jako je včasné zjištění cílů, včasné velení, včasné manévry, údery v reálném čase a zabezpečení v reálném čase. Výhodou toho je, že úkoly, jejichž plnění trvalo hodiny nebo déle, mohou být nyní splněny v minutách nebo dokonce v sekundách, takže rozhodování a průběh boje jsou téměř současné.
- e) **Přesný úder** (precision strike). Přesné údery dalekého dosahu bez vedlejších škod budou důležitou formou palebných přepadů budoucí informační války, takže kobercové bombardování a palba na plochu se stanou věcí historie. Budoucí válka bude přesná, protože v budoucích válkách se bude rozsáhle používat chytrých zbraní. Takovými zbraněmi jsou řízené pumy, řízené granáty, střely s plochou dráhou letu (cruise missiles) a protiradiační rakety (antiradiation missiles). Jejich senzory jsou schopny zachytit veškerou přímou nebo nepřímou informaci o cíli jako zvukové vlny, rádiové vlny, viditelné světlo, infračervené vlny, lasery a dokonce vůně a plyny, které budou počítače pro zpracování informace schopny rozlišit a analyzovat. Taková chytrá munice může nejen zasahovat cíle ve sto procentech případů, ale může také zasáhnout předem zjištěná postavení cílů.

Pro vedení informační války a pro vítězství v ní je zapotřebí důležité zabezpečení dvojího druhu.

Digitalizované bojiště

Digitalizované bojiště (digitalized battlefield) je složitý síťový systém pokrývající celý operační prostor. Je vytvořeno z komunikačního systému, ze systému velení a řízení, ze systému přenosu průzkumových údajů, z počítačové bojové báze dat a z terminálů uživatelů, které všechny mohou uživatelům poskytovat rozsáhlá množství operací týkající se informací v reálném nebo téměř reálném čase. Funkcí systému této sítě je využívat informační technologii k získávání, předávání a používání digitální informace v reálném čase, rychle pokrývat potřebu informace velitelů, bojovníků a personálu bojové podpory tak, aby mohli jasně a přesně pochopit veškeré bojové podmínky, což je nezbytné pro sestavení a realizaci operačních plánů.

Tento systém může přenášet informaci ve formě hovoru, grafů, textu a dat a může také uživatelům poskytovat obraz bojiště, vytvořený společnou bází dat, a vrchnímu velení na bojišti základní poznatky, včetně vlastní situace, nepřátelské situace, bojové připravenosti, stavu logistiky a operačního prostředí. Tento obraz je dynamický a mění se s pohyby bojovníků a se změnami terénu a počasí.

Digitalizované bojiště je předpokladem informační války. Vytvoření digitalizovaného bojiště má mnoho výhod. Například, sdílení informací ujasní postavení nepřítele a vlast-

ních jednotek, čímž se značně sníží možnost náhodných ztrát, umožní bojovým velitelům soustředit důležité jednotky na rozhodující místech v rozhodujících časech a může účinně koordinovat operace na krátké vzdálenosti, v hloubce a v týlu tím, že poskytuje průzkumné zabezpečení pro veškeré současné útočné operace v hloubce. Protože všichni znají podmínky bojiště, podřízení velitelé mohou uplatnit svou iniciativu a jednat rychle podle vlastního uvážení v souladu se zámyslem nadřízeného. Logistické zabezpečení je „velmi přesné“, protože jsou přesné činnosti spojené s přesným přísunem druhů a množství materiálu a jsou přesné v čase, a také ošetřování raněných je „časově přesné“.

Informatizované ozbrojené síly

Druhým důležitým činitelem informační války jsou informatizované ozbrojené síly. Zatímco mnohé rozvinuté západní státy teprve posuzují vytvoření armád rozsáhle využívajících informační technologie, Spojené státy jsou jediné, které již zahájily realizaci plánů informatizovaných ozbrojených sil.

Informatizovaná armáda (informationized army) je zcela novou vojenskou kategorií založenou na informaci, přičemž jsou její teorie boje, zavedené systémy, připravenost personálu a výzbroj zcela vhodné pro potřeby informační války. Plány informatizovaných ozbrojených sil USA mají dvě stadia, která budou podle odhadu dokončena v polovině 21. století. V prvním stadiu bude jako prvé digitalizováno pozemní vojsko USA. Zatímco digitalizované jednotky budou mít v podstatě stejnou strukturu a sílu jako jednotky s normálním vybavením, budou to jednotky s digitalizovanou komunikační technologií, integrovaným velením, řízením, spojením a průzkumem, chytrými zbraněmi a propojením všech operačních systémů do sítě. Hlavními známkami toho, že jednotka je digitalizována je, že její hlavní výzbroj je vybavena digitalizovanými spojovacími prostředky, radary druhé generace, rozpoznávacím zařízením vlastní-cizí (IFF – friend-and-foe) a globálním polohovým systémem (GPS – global positioning system).

Pozemní vojsko USA dospělo k závěru, že „digitalizované jednotky mají vysoký bojový potenciál“ a že jejich bojová účinnost je „přibližně třikrát vyšší než bojová účinnost obyčejných jednotek“.

Do roku 2010 pozemní vojsko USA zpracuje „teorii informační války“ a bude jednat v souladu s touto teorií při reformě svého vojenského zřízení, vojenském výcviku a vývoji výzbroje pro informatizaci svých jednotek. Informatizace ozbrojených sil USA bude dokončena pravděpodobně roku 2040.

Informační válka bude mít velký vliv na všechny aspekty vojenství.

Vliv informační války na bojové koncepty

Projekt informační války bude mít vliv na mnohé aspekty bojových koncepcí:

1. Způsobí, že **soupeření o „informační nadvládu“** (information dominance) bude velmi intenzivní. Někteří odborníci uvádějí, že „informační nadvláda může být definována nejsnáze a nejpřesněji jako znalost veškeré nepřátelské informace, a to při zabránění nepříteli, aby znal naši informaci“. V budoucích válkách bude většina zúčastněných jednotek používat nikoli materiál, nýbrž spíše informaci. Vytváření a rozvoj bojové účinnosti jednotek budou spočívat hlavně na získávání, zpracování, přenosu, řízení

a používání informace. Silnější síly, které ztratí „informační nadvládu“, budou pasivní, poraženy a budou mít potíže, zatímco slabší strana, která získá informační výhodu, bude schopna získat iniciativu na bojišti. Protože všechny budoucí bojové akce budou závislé na informaci a budou na informaci zaměřeny, bude zápas o vybojování informační nadvlády pronikat vším a bude výjimečně ostrý a intenzivní.

2. Rozšíří **důsledky války** (implications of warfare). To se projeví hlavně ve dvou oblastech.

- Bude obtížnější zvítězit ve válkách. V zemědělském věku bylo nutno pouze vyhladit nepřátelské ozbrojené síly pro vítězství ve válce. V průmyslovém věku bylo kromě vyhlazení ozbrojených sil nepřítele nutno zničit také jeho vojensko-průmyslovou základnu. Avšak v informačním věku bude nutno nejen vyřadit „materiální základnu“ vedení války nepřátelské země, ale také ovládnout a zničit informační systémy nepřítele, které budou primárními cíli útoků.

- Rozšíří se hranice války až do kosmického prostoru. Je tomu tak proto, že klíčové systémy informační války pro monitorování prostoru, pro měření poloh a pro řízení, jakož i spojovací systémy budou umístěny v kosmickém prostoru.

3. Zkrátí se **trvání boje** (time of battle). Instituce informační války zkrátí budoucí války ze dvou důvodů:

- Na jedné straně budou útočné prostředky vysoce přesné, přičemž cíle úderů budou také klíčovými vojenskými postaveními, jako jsou „mozková centra“, která bude nutno vyřadit velmi rychle.

- Na druhé straně, za informační války ve srovnání s průmyslovým věkem budou cíle boje sledované oběma bojujícími stranami více omezené, nebude to totální kapitulace nebo vyhlazení druhé strany, nýbrž spíše to budou omezené politické cíle.

4. **Boj bude více integrován.** Protože informace bude proudit rychleji a nebude vystavena omezením druhů ozbrojených sil nebo časově-prostorovým omezením, budou budoucí války bezprecedentně integrovány. Pozemní, námořní a letecká válka a válka v kosmickém prostoru budou vysoce integrovány, což bude platit nejen pro války velkého rozmachu, ale také pro ozbrojené konflikty malého měřítka. Bojová rozhraní mezi druhy ozbrojených sil budou nesnadno rozpoznatelná. Například zbraněmi, které zničí nepřátelské tanky, nemusejí být „naše“ (friendly) tanky, nýbrž spíše chytré rakety (smart missiles) vypuštěné z našich ponorek. Bojové operace na válčišti budou integrovány. Protože jednotky v informačním věku budou mít informaci v reálném čase pro rychlou mobilitu ve dne i v noci, nebudou již existovat decentralizovaná tažení používaná v průmyslovém věku a budou nahrazena integrovanými bojovými operacemi na celém válčišti. Rozhraní mezi strategickým, operačním a taktickým stupněm budou neurčitá. Zatímco chytré zbraně poskytnou účinné prostředky pro dosažení cílů boje, bude občas možno dosáhnout strategických a operačních cílů beze ztráty velkých jednotek.

5. Změní se **podstata soustředění sil** (substance of force concentration). Zatímco použití zbraní pro přesné údery a zbraní stealth umožní, aby soustředění sil splnilo operační a dokonce strategické cíle, prioritou soustředění sil se změní z taktické na operační a strategickou úroveň. Soustředění většiny personálu se změní na soustředění hlavní

palebné síly a informace a soustředění většiny jednotek a množství zbraní se změni v kvalitu. Soustředění sil bude probíhat rychleji, přesněji a častěji během operací.

Vliv informační války na organizační strukturu ozbrojených sil

Války v průmyslovém věku měly vojenské struktury určené na „základě systému palebná síla-ztráty“ (firepower casualty system), avšak války v informačním věku budou vyžadovat organizaci vojsk na „základě informace“ (information-based). Při změně základu se uspořádání vojenského systému také bude musit významně změnit.

V informačním věku, kdy vítězství ve válkách závisí na vojenské kvalitě, nikoli kvantitě, zmenší se velikost ozbrojených sil. Proto je informační válka v jistém smyslu „přesnou válkou“ (precision warfare), jejíž cíle jsou dosažitelné bez velkého množství vojáků anebo zbraní. Změni se tvářnost ozbrojených sil. Pro přizpůsobení potřebám informační války v tvářnosti ozbrojených sil nabudou význam tyto trendy:

- ☐ v poměru počtů pozemního vojska, námořnictva a letectva poklesne podíl jednotek pozemního vojska, zatímco se zvýší počet námořních a leteckých jednotek,
- ☐ u podpůrných jednotek se rozšíří technické zabezpečení, zatímco rozsah logistického zabezpečení se zmenší,
- ☐ v poměru důstojníci-mužstvo bude více důstojníků a méně mužstva. V důstojnickém sboru bude více technických důstojníků a méně velících a štábních důstojníků.
- ☐ je pravděpodobné, že budou existovat nové druhy vojsk a ozbrojených sil, jako jsou kosmické síly a „počítačové bojovníci“,
- ☐ organizace jednotek bude mít tendenci ke zmenšení, vyšší integraci a vyšší vícefunkčnosti.

Jednotky pro informační válku budou mít tyto rysy:

- ☐ optimální kombinace lidí a strojů, přičemž jak personál, tak technicky vyspělé zbraně budou tak účinné, jak to bude vůbec možné,
- ☐ pružná mobilita spojená s velením a řízením a s tokem informací,
- ☐ lehké vybavení, které lze snadno zasadit,
- ☐ vysoká bojová účinnost, menší počet stupňů velení,
- ☐ vícefunkční velitelé a různé orgány velení.

Pro menší jednotky z toho vyplývají dva důsledky:

1. Jednotky všech stupňů mohou být menší.
2. Status a úloha jednotek všech stupňů budou zřejmě vyšší. Například divize bude nahrazena brigádou jako základní taktickou operační jednotkou vybavenou všemi druhy bojových a podpůrných jednotek. Faktory, které ovlivní vytvoření takové situace, zahrnují důstojníky a mužstvo vyšší kvality, pokrok ve výzbroji a jednotky vybavené roboty.

Integrace jednotek znamená, že kombinované jednotky dosáhnou nové úrovně, což znamená přechod od vševojskových druhů ozbrojených sil ke spojeným ozbrojeným silám. Ozbrojené síly USA např. uvažují o zřízení dvou jednotek, z nichž jedna bude kombinovaná pozemní-letecká jednotka jako „létající tank“ nebo „vzdušná mechanizovaná jednotka“,

a druhá „společná bojová skupina“ tvořená pozemními, námořními a leteckými jednotkami. Tuto jednotku budou tvořit brigádní bojová skupina pozemního vojska, stíhací letka, námořní jednotka a expediční četa námořní pěchoty. Tato jednotka bude schopna působit v konfliktech nízké intenzity a povstáních v zámoří. Multifunkční jednotky budou znamenat, že jednotky všech stupňů budou musit plnit různé bojové úkoly ve válkách za všech bojových podmínek a při různých úrovních použití síly, včetně „nebojových operací“ (noncombat operations).

Mezitím pozemní, námořní a letecké bojové jednotky také pravděpodobně překonají tradiční operační meze svého druhu ozbrojených sil a budou provádět bojové operace jiných druhů ozbrojených sil. Např. pozemní jednotky povedou námořní a letecké boje a námořní a letecké síly budou bojovat v pozemních bitvách. Proto někteří západní vojenští odborníci předpokládají, že s tím, jak se jednotky budou stávat rozmanitějšími, kategorie druhů jednotek budou zanikat.

Vzhledem k „účinkům“ informační války a nedostatku výdajů na ozbrojené síly vyspělé státy uplatňují zásadu „více výzkumu a nové technologie, méně výroby a nákupu zbraní“. K zavedení této politiky jsou podnikána tato opatření:

- ☐ revidují se dříve schválené projekty rozvoje jednotek a plány nákupu,
- ☐ zvyšují se výdaje na výzkum (většina výdajů je vynakládána na vývoj rozhodujících technologií „chytrých“ druhů munice, nosičů chytrých zbraní a systémů velení, řízení, spojení a průzkumu),
- ☐ zdokonalují se existující zbraňové systémy, tj. snižuje se rozsah výroby nových zbraní a věnuje se více pozornosti užívání elektronické informační technologie pro modernizaci a zdokonalování současné výzbroje).

(nast.)

www.fas.org/irp/world/china/docs/iw_wang.htm

Hovořilo se všeobecně o návratu do Evropy a poněkud naivně o novém uspořádání mezinárodních vztahů, bez vojenských paktů. Počítaly se tzv. mírové dividendy, které by umožnily značné zvýšení výdajů na sociální a podobné účely. Krátce: vidina harmonického světa. Optimisté byli ale brzy zklamáni ve svém čekávání. Objevila se řada nových bezpečnostních problémů, rizik a ohrožení. Česká zahraniční politika se vstupem do atlantického společenství (1999) vyrovnala celkem úspěšně s novou situací a položila diplomatické základy nového uspořádání bezpečnostních priorit. Členství v NATO mělo především symbolický význam - byl to první důležitý krok na cestě na západ do euroatlantických struktur.

Otto Pick
Uskutečnění původních priorit české zahraniční politiky
Mezinárodní politika 1/2004